

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-38>

GENDER STEREOTYPES IN THE CAREER ORIENTATIONS OF STUDENT YOUTH

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В КАР'ЄРНИХ ОРІЄНТАЦІЯХ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Priadko N. O. **Прядко Н. О.**

*Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Informatics and Computing
T.H. Shevchenko National University
"Chernihiv Colehium"
Chernihiv, Ukraine*

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри інформатики і
обчислювальної техніки
Національний університет
«Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна*

Priadko B. V. **Прядко Б. В.**

*Graduate student at the Department of
Psychology
National Pedagogical Dragomanov
University
Kyiv, Ukraine*

*аспірант кафедри психології
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Прагнення до життєвого успіху властиве майже кожній молодій людині. Треба лише навчитися його реалізовувати. Визначення власної життєвої цілі дає поштовх процесу вивільнення внутрішніх сил. А розкриття їх відбувається в процесі особистісного зростання людини.

Метою статті є аналіз наукових психологічних поглядів на проблему впливу гендерних стереотипів на кар'єрні орієнтації сучасних студентів.

Система ціннісних орієнтацій сучасної молоді являє собою систему з традиційних цінностей: сім'я, здоров'я, комунікація. А також цінностей, пов'язаних з досягненням успіху: гроші, незалежність, самореалізація тощо.

У культурі кожного суспільства створюються узагальнені уявлення щодо того, чим повинні займатися чоловіки й жінки. Таке узагальнене уявлення стосовно жінок і чоловіків називається гендерними стереотипами. Зазвичай вони можуть відрізнятись від реальності, бути неточними та далекими від реальних рис і поведінки конкретної людини. Крім того в них містяться правила стосовно того, що чоловікам та жінкам належить робити.

І. Зозуля вважає, що більшість соціальних ролей мають гендерну складову у вигляді стереотипних уявлень та очікувань щодо статі їх виконавця. Немає й не може бути єдиної визначеної ролі, характерної

для окремої статі. На думку автора, існують лише очікування, що склалися історично, і які мають не стільки біологічне, скільки соціально-культурне підґрунтя для встановлення відповідності між соціальною роллю та статтю людини [2].

Як зазначали Т. В. Говорун та О. М. Кікінеджи, гендерні стереотипи є спрощеними, стандартизованими, емоційно насиченими, жорстко фіксованими образами чоловіків та жінок, що спонукають до відповідного ставлення [1]. Поведінка, яка узгоджується з тією чи іншою гендерною роллю, називається статоворольовою. Таким чином, статоворольова поведінка автоматично включає і ті стереотипи, які логічним чином впливають з відповідного типу гендерної ролі.

Гендерні стереотипи позначаються на професійних уподобаннях молоді. Особливо тоді, коли виникає необхідність пошуку свого місця в професійному середовищі, визначення подальшого професійного розвитку та загального напрямку професійної кар'єри.

Зважаючи на те, що гендерні стереотипи впливають на ціннісно-мотиваційні орієнтації особистості, можемо припустити наявність їхнього впливу на кар'єрні орієнтації молоді, які пов'язані з ціннісними орієнтаціями у сфері професіоналізації.

З метою вивчення впливу гендерних стереотипів на кар'єрні орієнтації сучасної молоді було проведене опитування студентів на базі Національного університету «Чернігівська політехніка» та Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Вибірку склали 310 студентів 4 та 5 курсів. Для досягнення поставлених цілей дослідження було застосовано статоворольовий опитувальник BSRI С. Бем та психодіагностичну методику «Якорі кар'єри» Е. Шейна.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що респонденти прихильно ставляться до необхідності жінки бути реалізованою у професійному плані. 100% студенток і 80% студентів вважають, що жінка може бути ефективною на роботі, і що її професійні навички та вміння не відрізняються від чоловічих. Проте, респонденти визнали, що чоловіки можуть реалізувати себе повністю, тільки ставши професіоналом у своїй справі. З цим погодилося 81,3% студентів жіночої статі та 78% – чоловічої. Під впливом гендерних стереотипів дівчата апріорі надають більшої переваги професійній реалізації чоловіків, і не всі юнаки визнають паритетну можливість жінки у порівнянні з чоловіком – бути ефективною в професійній діяльності.

Аналіз отриманих даних щодо кар'єрних орієнтацій студентів, дозволяє зробити висновок, що для жінок притаманне переважання вибору «професійна компетентність», «стабільність» як основна

цінність кар'єри, а саме: 62,5 % і 100% відповідно. Для чоловіків, здобувачів вищої освіти, для цінності кар'єри характерне переважання вибору «професійна компетентність» 66,7 %, «підприємництво» 76,7% та «інтеграція стилів життя» 80%.

Таким чином, результати дослідження свідчать про наявність впливу гендерних стереотипів на ціннісні й кар'єрні орієнтації молоді та відмінності у сприйнятті кар'єри респондентами чоловічої та жіночої статі. Адже жінки орієнтовані на професійну самореалізацію, разом з тим прагнуть до стабільності у своєму житті, чоловіки ж більш відкриті для «нового», орієнтовані на пошук можливостей для власної самореалізації.

Література:

1. Говорун Т. В. Гендерна психологія / Т. В. Говорун, М. Кікенедржі. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 308 с.
2. Зозуля І. Гендер. Гендерні ролі та стереотипи / І. Зозуля // Шкільний світ. 2010. № 20(травень). С. 9-11.
3. Казимир А.В. До проблеми формування гендерної культури української молоді / А.В. Казимир // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія: зб. Чернігів, 2013. № 1(2). С. 198-201.
4. Лутовинов В. Сучасна молодь: основні цінності, позиції, орієнтири / В. Лутовинов, Є. Радіонов // Шкільний світ. 2011. № 40. С. 1-7.
5. Мосієнко С. Професійна адаптація та гендерне виховання: модуль з елементами тренінгу для студентів середньо-спеціальних закладів освіти / С. Мосієнко, Г. Клімова // Психолог. 2011. № 4. С. 13-17.
6. Назар Ю.О. Теоретико-психологічний аналіз особливостей процесу досягнення успішності у професійній діяльності особистості / Ю.О. Назар // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Психологічні науки, 2013. Т. 2, Вип. 10. С. 217-221.
7. Ткачук І.І. Теоретичні засади дослідження проблеми успіху особистості в діяльності / І.І. Ткачук // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. Ін-ту проблем виховання НАПН України, Кам'янець-Подільський, 2011. Вип. 15, кн. 1. С. 139-147.
8. Яценко Л.В. Гендерні стереотипи у процесі виховання особистості юнаків і дівчат / Л.В. Яценко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць. К., 2003. Вип. 5, Кн. 1. С. 98-101.